

Jaar- verslag 2021

Smart Delta Resources
maart 2022

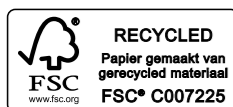
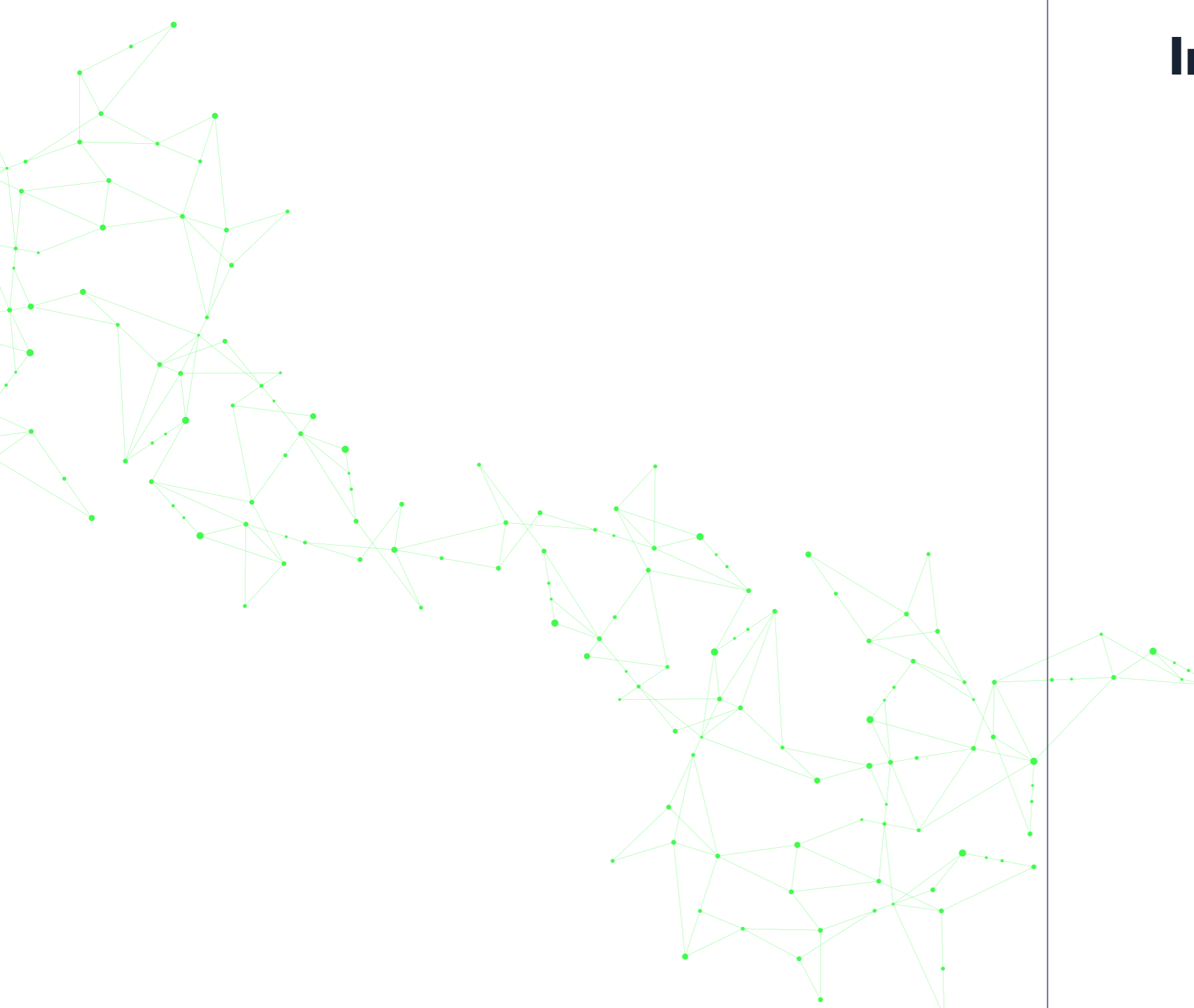
smartdeltaresources.nl

—Together for a
future proof industry

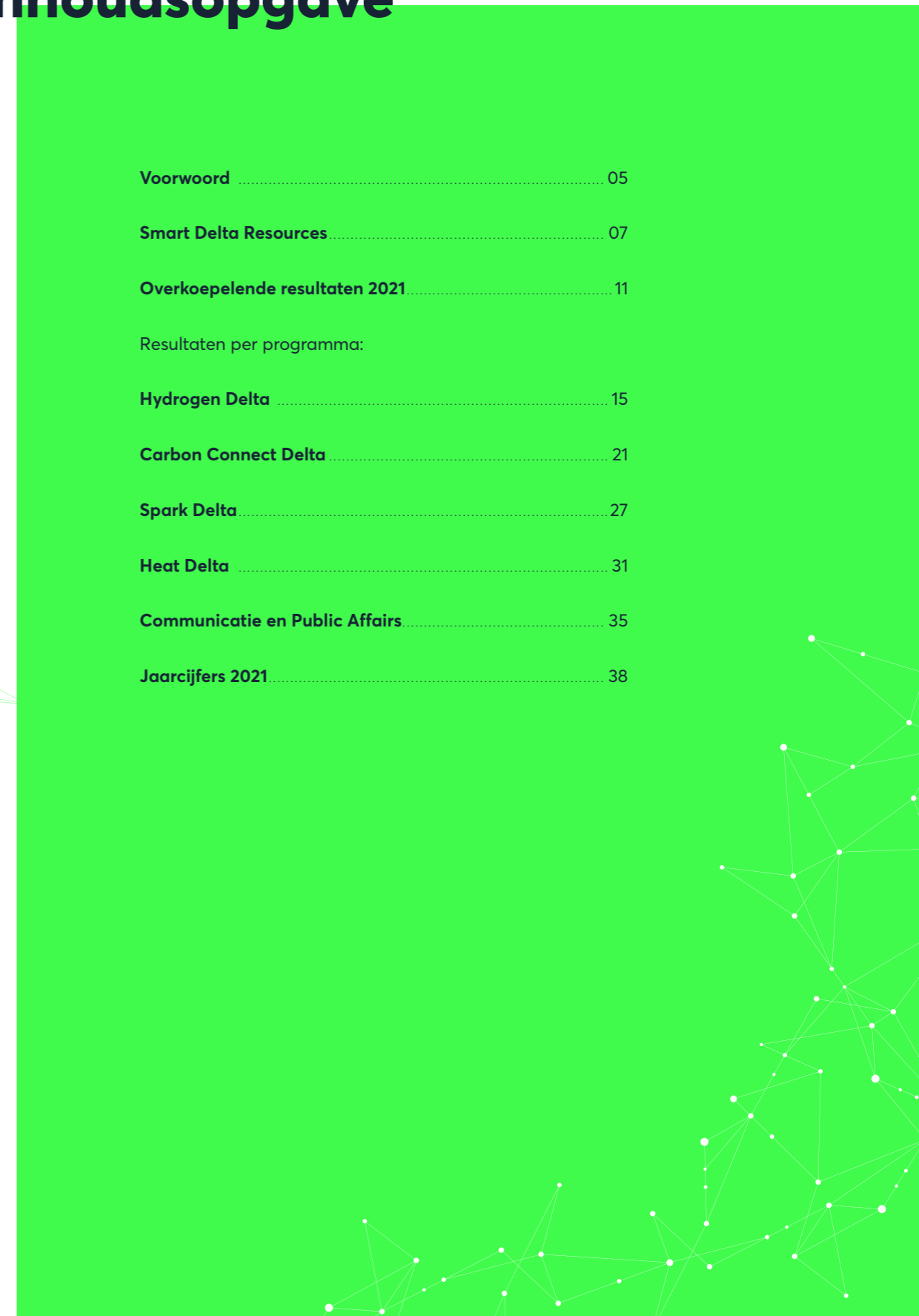

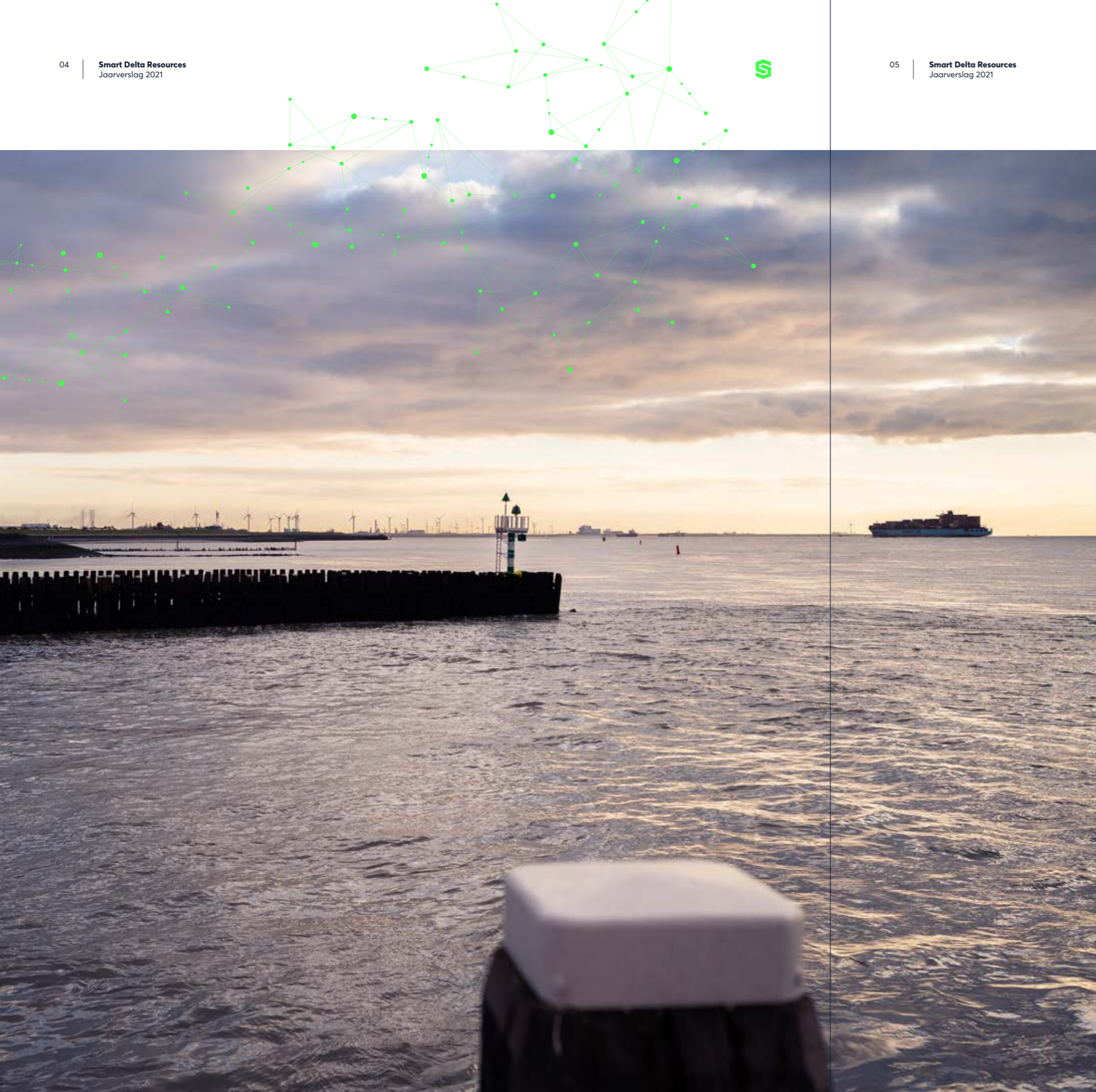
Inhoudsopgave

Voorwoord	05
Smart Delta Resources	07
Overkoepelende resultaten 2021	11
Resultaten per programma:	
Hydrogen Delta	15
Carbon Connect Delta	21
Spark Delta	27
Heat Delta	31
Communicatie en Public Affairs	35
Jaarcijfers 2021	38

Disclaimer
Dit rapport is een uitgave in eigen beheer van Smart Delta Resources (SDR). Aan deze uitgave is de grootst mogelijke zorg en aandacht besteed. Wij zijn echter niet aansprakelijk voor eventuele onjuistheden of onvolkomenheden in de inhoud. Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd tenzij daarvoor toestemming is verleend door SDR. Copyrights 2022.

Voorwoord

De noodzakelijke overgang naar een klimaatneutrale samenleving en de grote bijdrage van de industrie aan deze transitie domineert de maatschappelijke en politieke agenda. Het internationale klimaatbeleid en de daarbij behorende doelen worden steeds ambitieuzer. Het maatschappelijke debat wordt feller en de publieke bemoeienis groter. En terecht: alleen als de industrie aantoonbaar werkt aan een exponentiële versnelling van de transitie, alleen dan behoudt de industrie zijn 'licence to operate'. Het blijven verwerven van vertrouwen en draagvlak van alle stakeholders, van de politiek, beleidsmakers en de directe omgeving is een gedeelde opgave. Nu meer dan ooit.

Deze urgentie leeft onder de leden van Smart Delta Resources al geruime tijd. Niet voor niets werkt de industrie in onze regio al jaren intensief samen met de haven en de provincie om de transitie naar een klimaatneutrale economie, gebaseerd op hernieuwbare energie en grondstoffen, te realiseren. Zo hebben we in 2021 de nodige successen weten te realiseren met concrete projecten op het vlak van elektrificatie, waterstof, warmte en CO₂-afvang en -opslag in de prioritaire programma's Hydrogen Delta, Carbon Connect Delta, Heat Delta en Spark Delta.

In 2022 zetten we dit voort en bouwen we deze aanpak uit, met de gezamenlijke behoefte

van de leden als uitgangspunt. Immers, met het realiseren van de verduurzamingsopgave ontstaan ook weer kansen voor nieuwe samenwerking en nieuwe behoeften in de ondersteuning. De urgentie is helder en het doel is en blijft: een innovatieve, competitieve klimaatneutrale industrie in de regio in 2050.

**Together for
a future proof
industry.**

Joost van Dijk
Programma Directeur SDR

Anton van Beek
Voorzitter SDR

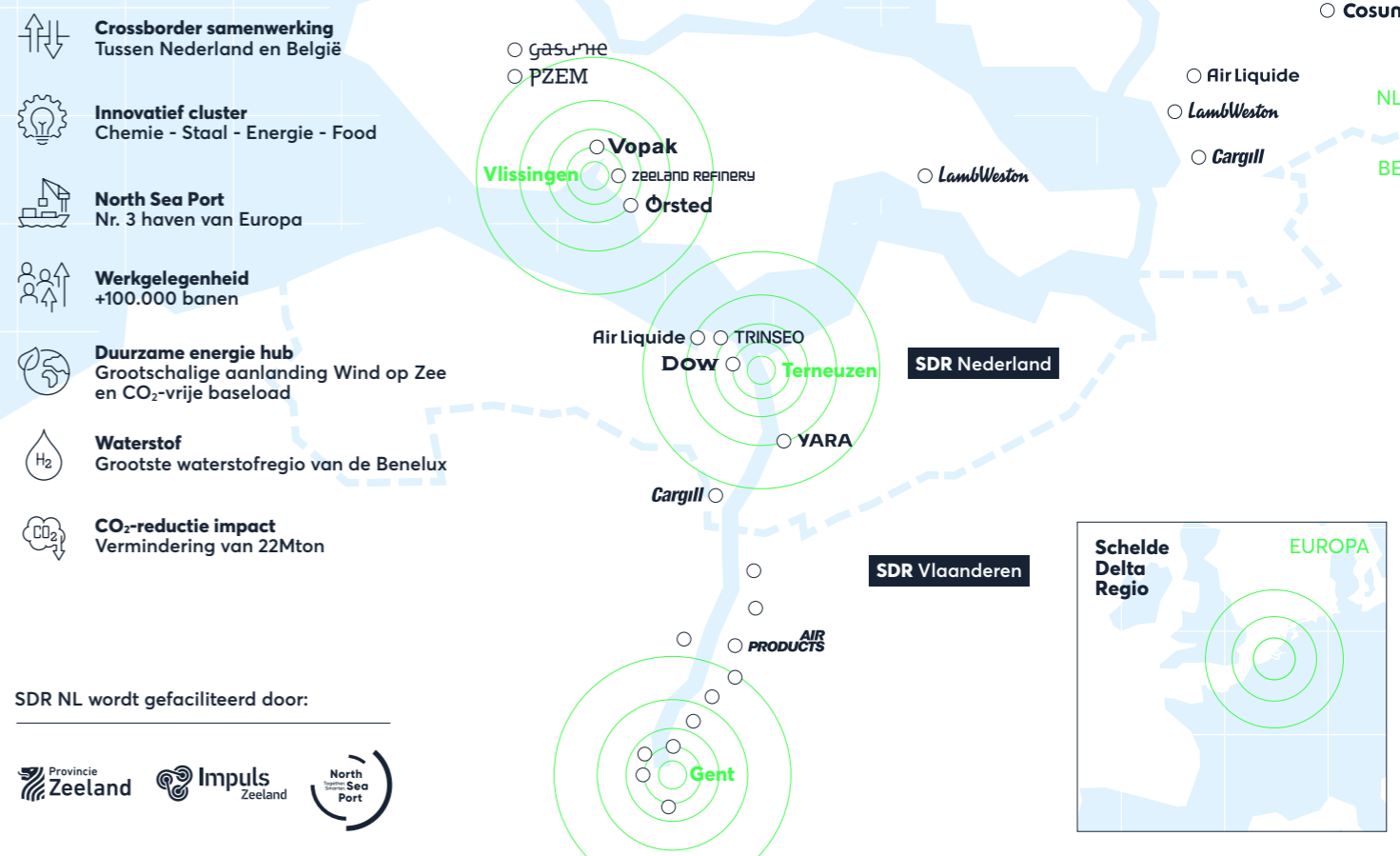
“SDR is als regio en als platform zo ver gekomen omdat ze het verst zijn in écht samenwerken.”

Jo-Annes de Bat, gedeputeerde bij de Provincie Zeeland: “SDR heeft zich sterk gepresenteerd het afgelopen jaar met concrete plannen, in het nieuwe coalitieakkoord zien we dat de politiek inhaakt. SDR is als regio en als platform zo ver gekomen, omdat ze het verst zijn in écht samenwerken: een sterk netwerk, korte lijnen en een cluster van iedereen. Nu moet het brede MKB aansluiten, dat direct de kansen kan pakken. Dat geldt ook voor kennispartners en onderwijs: een nieuwe manier van werken vereist nieuwe kennis en andere scholing. SDR werkt al samen met de HZ, en de Universiteit Gent op het gebied van circulariteit. SDR speelt hier een actieve rol in de ontwikkeling van onderzoeksprogramma's.”

Provincie Zeeland

De provincie Zeeland zet actief in op economische ontwikkeling, groei en innovatie van Zeeland en is een ondersteunend partner binnen SDR. Op energiegebied werkt de Provincie nauw samen met Zeeuwse bedrijven, maatschappelijke organisaties, onderwijs- en kennisinstellingen en andere overheden. Door haar open structuur, land en water zijn er in de provincie veel mogelijkheden voor een brede energiemix. Zowel voor getijden- en wind-, zon-, en kernenergie. De strategische ligging in zee, tussen Rotterdam en Antwerpen, wordt benut met focus op de procesindustrie: de havens en logistiek, recreatie en toerisme, energie, landbouw en agro food, visserij en aquacultuur. Grote industriële bedrijven bieden mogelijkheden voor hergebruik van restwarmte.

Smart Delta Resources

Figuur 1: Smart Delta Resources

Smart Delta Resources (SDR) is een internationaal samenwerkingsverband van grote bedrijven uit de chemie, staal, energie en food industrie met actieve ondersteuning van de Provincie Zeeland, North Sea Port en NV Economische Impuls Zeeland. SDR werkt aan crossborder oplossingen die de industrie in de Schelde-Deltaregio (Zeeland/West-Brabant/Oost-Vlaanderen) toekomstbestendig en duurzaam maken. Dit gebeurt met crossborder, innovatieve projecten die gericht zijn op CO₂-reductie, duurzame grondstoffen en

groene energie. De samenwerking levert een substantiële bijdrage aan de Europese en landelijke klimaatdoelstellingen. De ambitie: een competitieve en klimaatneutrale industrie in de regio in 2050.

In 2021 is ook SDR Vlaanderen opgericht, om de crossborder programma's te kunnen uitbreiden en versnellen. Dit verslag heeft betrekking op SDR Nederland, waarbij de volgende organisaties zijn aangesloten:

- Air Liquide
- Air Products
- Cargill

- Cosun Beet Company
- Dow
- Gasunie
- Lamb Weston/Meijer
- Ørsted
- PZEM
- Trinseo
- Vopak
- Yara
- Zeeland Refinery

Gefaciliteerd door:

- Impuls Zeeland
- North Sea Port
- Provincie Zeeland

"SDR legt de link tussen de agenda's van de SDR-bedrijven, en de link naar politiek en overheid."

Dick ten Voorde, directeur NV Economische Impuls Zeeland: "Door SDR is de regio nu zo ver dat de spades bijna de grond in kunnen. Dat betekent niet dat er geen hobbels meer zijn, zowel technisch als financieel, maar SDR blijft de plannen doorontwikkelen. SDR legt de link tussen de agenda's van de individuele SDR-bedrijven. Om te verduurzamen heb je techniek, grondstoffen, energie en verdienmodellen nodig. Alle partners in SDR leveren een verschillend stukje van de puzzel en helpen elkaar hierin. SDR legt daarnaast de link naar overheid en beleid. In de regio is onder meer infrastructuur nodig, die de individuele belangen ver overstijgt. In gezamenlijkheid bereiken we meer in politiek Den Haag. Samen maken we een vuist."

NV Economische Impuls Zeeland

NV Economische Impuls Zeeland is een van de negen regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) in Nederland. Impuls Zeeland stimuleert de Zeeuwse economie en ondersteunt innovatieve bedrijven in de provincie. Dit gebeurt door het aantrekken van nieuwe bedrijven, internationaliseren en financieren van innovatieve startende en groeiende bedrijven, en het ontwikkelen van projecten en programma's in Zeeuwse topsectoren. Samen met overheden, ondernemers en kennisinstellingen zorgt Impuls voor een duurzame groei en versterking van de regionale economie en werkgelegenheid. SDR wordt actief ondersteund in de vorm van programmamanagement, projectontwikkeling en -management van business cases. Als penvoerder faciliteert Impuls SDR middels onder meer administratie en secretariaat.

Concrete plannen

Smart Delta Resources heeft ambitieuze en haalbare plannen klaar voor een snellere elektrificatie van de industrie en de haven. Met wind op zee, met de meeste zonne-uren per jaar, kernenergie, maar ook met verregaande plannen op het vlak van waterstof laat de regio zien dat de industrie klaar is om de stap te zetten en hun processen te vergroenen. De Schelde-Deltaregio is met bijna 600 kton per jaar nu al het grootste waterstofcluster van de Benelux. Dit groeit naar verwachting naar 1.080 kton per jaar in 2050.

Smart Delta Resources heeft vier routes gekozen: de overstap naar CO₂-vrije waterstof, groene stroom gebruiken voor industriële processen, opvang, opslag en hergebruik van CO₂ en hergebruik van restwarmte. Concrete plannen van de SDR-bedrijven via deze routes zijn gebundeld in de prioritaire programma's Hydrogen Delta, Carbon Connect Delta, Spark Delta en Heat Delta.

De kracht van Smart Delta Resources ligt in de bundeling van complementaire belangen over grenzen heen, met name de grenzen van sectoren, processen en technologieën. De partners binnen Smart Delta Resources delen hierbij cruciale belangen op het gebied van de energietransitie, maar hebben daarnaast ook elk een eigen agenda vanuit de intrinsieke wil om te innoveren, te verduurzamen en een goede werkgever te zijn. Juist deze intrinsieke motivatie is een belangrijke factor in de totstandkoming van concrete programma's.

Verduurzaming industrie is enorm belangrijk

Het is van groot belang dat de industrie in de regio moet kunnen verduurzamen en tegelijkertijd concurrerend en innovatief blijft. Deze bedrijven bieden immers een enorme werkgelegenheid en zijn een belangrijke spil in het regionale ecosysteem van industrie, mkb en inwoners. Bovendien kunnen de plannen ertoe leiden dat meer nieuwe duurzame bedrijven zich in de regio gaan vestigen.

De energietransitie vereist enorme investeringen, grote hoeveelheden CO₂-vrije energie en een passende infrastructuur. Smart Delta Resources werkt iedere dag aan de realisatie hiervan, samen met Impuls Zeeland, North Sea Port en Provincie Zeeland.

“Met breed gedragen roadmaps voor alle prioritaire programma’s moet het nu gaan gebeuren.”

Daan Schalck, CEO North Sea Port: “SDR is opgericht vanuit een duurzame visie, proactief op veranderingen in de wereld. Op dit moment staan we op een kantelpunt. Met breed gedragen roadmaps voor alle prioritaire programma’s moet het nu gaan gebeuren. Dat betekent nieuwe verhoudingen. Partners moeten het voortouw nemen in concrete stappen en samenwerkingen, ook met kleinere bedrijven. Je kan daarbij op maatschappelijke weerstand stuiten. De stappen die gezet moeten worden, zijn niet makkelijk en alleen kom je nergens. SDR is in deze processen de lijm die alles bij elkaar houdt. SDR staat achter de bedrijven die het gaan doen.”

North Sea Port

North Sea Port is de grensoverschrijdende Europese tophaven die zich uitstrekt van Vlissingen, over Terneuzen tot in Gent, in totaal 9.100 hectare groot. De multimodale haven met een brede waaier aan activiteiten en goederen biedt veel ruimte voor ontwikkeling en een goede ontsluiting naar het achterland, met nadruk op binnenscheepvaart en spoor. Strategisch gelegen in West-Europa is de haven wereldwijd actief. Ingezet door ruim 550 bedrijven, zorgt dit voor 100.000 banen en een toegevoegde waarde van 12,5 miljard euro. De haven mikt op duurzame economische bedrijvigheid, bijdrage aan de welvaart in de regio en realisatie van gezamenlijke klimaatdoelstellingen. De haven investeert in tal van projecten rond hernieuwbare energie en rolt een van de belangrijkste waterstofnetwerken van Europa uit.

Overkoepelende resultaten 2021

In 2021 zijn de transitieplannen binnen de SDR-programma’s verder geconcretiseerd. Dit leest u terug bij de programmaresultaten verderop in dit verslag. Er zijn stappen gezet op het gebied van funding via Europese en nationale financieringsmogelijkheden, van infrastructuur, van branding en zichtbaarheid van de regio en een verbeterde interne organisatiestructuur.

- Verschillende Europese en nationale financieringsmogelijkheden zijn aangewend voor de **realisatie van de programma’s** (zie bij resultaten programma’s verderop in dit verslag)
- Realisatie **Cluster Energie Strategie (CES)** heeft geleid tot besluit prioritaire infrastructuur voor Elektriciteit, Waterstof en CCS binnen nationale MIEK
- Facilitering en voorbereiding realisatie **380 kV en H₂-infrastructuur**
- Branding en **zichtbaarheid** bij stakeholders sterk verbeterd
- Verbeterde interne organisatiestructuur met **crossborder klankbordgroepen** en oprichting **SDR Vlaanderen**, om aan beide kanten van de grens slagvaardiger te kunnen zijn
- Nieuw aangesloten SDR-partners: **Air Liquide en Air Products Benelux**

"Samen verhogen we de slaagkansen van onze plannen voor een klimaatneutrale industrie."

Floris Mackor, Vice President, NEC Cluster Large Industries & Primary Production: "Samenwerken aan versnelling van de transitie. Dat staat voor ons centraal in SDR. Air Liquide is sinds april lid van SDR Vlaanderen en SDR Nederland. Samen verhogen we de slaagkansen van onze plannen voor een klimaatneutrale industrie. Met succesvolle samenwerkingen zetten we in op het MIEK van het kabinet en de Europese IPCEI status, om zo onze klimaatplannen beter te ondersteunen. IPCEI vereist grensoverschrijdende samenwerking, een sterkte bij SDR. Als Air Liquide Groep hebben we een uitgebreide internationale waaier aan kennis en ervaring, om de toenemende ambities van bedrijven en stijgende maatschappelijke verwachtingen op gebied van de energietransitie te beantwoorden. We zijn goed op weg als SDR en zien ook in 2022 vele nieuwe kansen voor duurzame samenwerkingen."

Air Liquide

Air Liquide levert industriële gassen, technologieën en services voor de industrieën, waarbij ze samen met klanten betere waardeketens ontwikkelen en synergiën bedenken en leveren. Air Liquide heeft een lokale en wereldwijde relatie met meerdere partijen binnen de regio. Air Liquide's grootste liquifier van Europa (N₂ & O₂) staat in Terneuzen en Air Liquide is partner van veel kleinere industriële gasverbruikers in Zeeland. Air Liquide biedt toegevoegde waarde op tal van onderwerpen die voor SDR relevant zijn: waterstof, CO₂-afvangtechnologieën, compressie, liquefactie, transport en opslagexpertise.

Cluster Energie Strategie gereed

In 2021 publiceerde Smart Delta Resources de Cluster Energie Strategie (CES) van de Schelde-Deltaregio. Dit rapport geeft inzage in de verduurzamingsplannen en de benodigde infrastructuur. De CES van de Schelde-Deltaregio onderscheidt zich door het concrete karakter van de energietransitieplannen, gebaseerd op actuele haalbaarheidsstudies en reeds ingeslagen trajecten bij de aangesloten SDR-bedrijven.

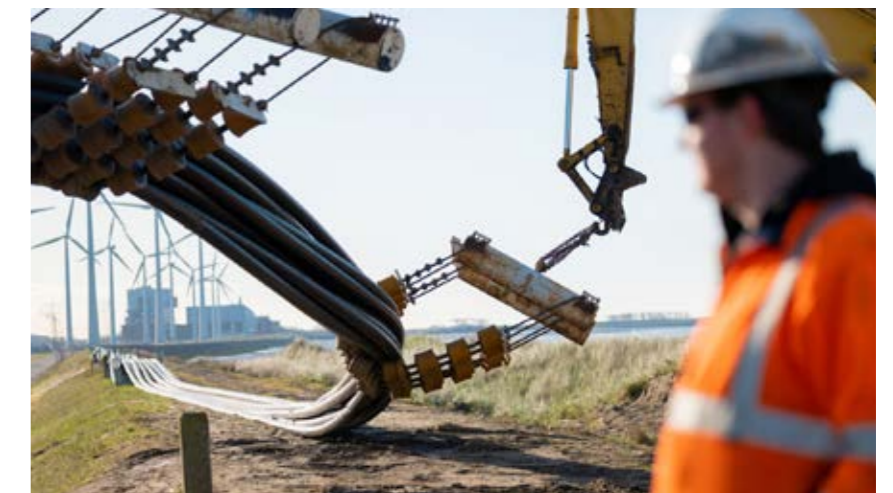
Projecten onderdeel verduurzamingsplannen Rijk

Drie grote projecten in onze Schelde-Deltaregio zijn opgenomen in het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). In dit programma van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) staan infrastructuurprojecten van nationale betekenis met als doel versnelling aan te brengen in de Nederlandse industriële energietransitie. Smart Delta Resources, North Sea Port en Provincie Zeeland werken samen aan:

1. Het ontwikkelen van een regionale waterstof-infrastructuur voor de transport en de distributie van waterstof (Hydrogen Delta)
2. Het verzwaren van de elektriciteitsnetwerken die nodig zijn om de industriële processen in de toekomst op stroom te laten draaien (380 kV Zeeuws-Vlaanderen)
3. De opvang, opslag en hergebruik van CO₂ (Carbon Connect Delta)

Kansrijke waterstofprojecten in de regio

Maar liefst vijf, door Smart Delta Resources ondersteunde, vergevorderde waterstofprojecten zitten volop in het proces voor de Europese 'Important Projects of Common European Interest (IPCEI)'. Het behalen van een IPCEI-status geeft projecten een positieve kwalificatie en daarmee toegang tot bredere vormen van financiering. Deze financiering is cruciaal om de eerste industriële projecten van de grond te krijgen en onze Schelde-Deltaregio als internationale waterstofregio verder uit te bouwen.

versterken

"Als volwassen organisatie versnelt SDR de energietransitie-ambities van de bedrijven in de regio."

Kurt Lefevere, Vice-President Northern Continent bij Air Products: "Air Products is vrij recent lid geworden van SDR. Als grootste waterstofproducent ter wereld met belangrijke infrastructuur in onder meer Gent en Rotterdam willen ook wij onze technologie, knowhow en expertise inzetten voor het maatschappelijke doel. Wij werken samen met onze klanten en bieden waterstofoplossingen die de energietransitie en hun decarbonisatie-projecten ondersteunen. We zien ook dat de SDR-leden elkaar versterken vanuit een gemeenschappelijk doel. De noodzaak om samen te investeren was in deze regio al vroeg aanwezig. Er is geïnvesteerd over grenzen heen van landen, havens en bedrijven. Vanwege die vroege start staat er nu een volwassen organisatie. SDR kan snel schakelen, en het grotere doel en de belangen van de partners in de energietransitie proactief behartigen."

Air Products

Air Products levert al 80 jaar essentiële industriële gassen, bijbehorende apparatuur en toepassingen aan onder meer raffinage, de chemische industrie, metaalbewerking, elektronica, productiebedrijven en de voedingsmiddelenindustrie. Air Products stimuleert duurzame groei middels 's werelds grootste gasificatie- en koolstofafvang-installaties. Als 's werelds grootste waterstofproducent en pionier in waterstof voor mobiliteit en tankinstallaties bevordert Air Products de waterstofeconomie en de energietransitie in verschillende regio's, waaronder de Benelux. Met lokale partners en overheden in België en Nederland werkt Air Products aan een wereld waarin waterstof- en brandstofceltechnologie een centrale rol spelen in het koolstofvrij maken van zware bedrijfsvoertuigen en de industrie.

Hydrogen Delta

De regio huisvest het grootste industriële waterstofcluster van de Benelux (bijna 600 kton per jaar). Een overgang van de huidige, uit SMR's en krakers geproduceerde waterstof (grijs), naar koolstofarme en hernieuwbare waterstof is van essentieel belang voor deze regio. Het Hydrogen Delta Programma heeft tot doel de industrie te verduurzamen door grijze waterstof uit te faseren naar blauwe waterstof (CCS) en groene waterstof (zon, wind), mogelijk gele waterstof (import) en wanneer opportuun paarse waterstof (nucleair). Deze ambitie wordt bekrachtigd door de aanwezigheid van de grensoverschrijdende haven North Sea Port met haar multimodale connecties, ruimte voor ontwikkeling en aanwezigheid van een significant industrieel cluster.

Activiteiten en resultaten 2021

- Vijf waterstofprojecten in proces als directe IPCEI-partner
- Letter of Intent met 14 partijen om de waterstofontwikkelingen in de regio in samenhang te versnellen
- Onderzoek afgerond naar Hydrogen Hub Schelde-Deltaregio
- Haalbaarheidsfase gestart regionale waterstof backbone
- Opname regionale backbone in het eerste Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK)
- Onderzoek gestart naar systeemintegratie van grootschalige electrolyzers
- Deelname cross-sectorale werkgroep Nationaal Waterstof Programma
- Bijdrage aan Groeifonds voorstellen Groenvermogen I en II van de Nederlandse Economie
- Deelname onderzoek HyXchange handelsbeurs voor waterstof
- Kennisdeling middels webinars, workshops en samenwerking met CAPTURE, HZ en Universiteit Gent
- Aansluiting bij Europese initiatieven als de European Clean Hydrogen Alliance en de Clean Hydrogen Partnership
- Inrichten SDR Governance 2.0: grensoverschrijdende klankbordgroep voor Hydrogen Delta met deelname van 13 SDR-partners
- Samen met ISPT onderzoek gestart naar regionale toepassing van het HyChain 4 model

“In onze regio gebeurt ontzettend veel, maar we hebben elkaar nodig om aandacht te trekken.”

Joris Peters, Site Manager Cargill Bergen op Zoom: “In onze regio gebeurt ontzettend veel, al zijn we geen mainport zoals Schiphol. We hebben elkaar nodig om de aandacht te trekken. Onze stem als agri-food-business is anders dan de grote industriële spelers, tegelijkertijd moeten we er even hard aan trekken om de duurzaamheidsdoelstellingen te halen. Nog afgezien van onze eigen ambities, willen ook onze internationale klanten dat hun toeleveranciers duurzaam werken en produceren. Juist omdat Cargill wereldwijd zo groot is, hechten wij er veel belang aan om te weten wat er op alle locaties speelt. Via SDR blijven we op de hoogte en kunnen we op lokaal en regionaal niveau invloed uitoefenen.”

Cargill

Cargill levert al 155 jaar en in 70 landen wereldwijd oplossingen voor de landbouw- en voedingssector en de industrie. Voor de voedings- en de veevoederindustrie koopt, verwerkt en verdeelt Cargill granen, oliezaden en andere producten, en levert het bedrijf gerelateerde diensten en producten aan veehouders en landbouwers. Aan industriële gebruikers levert Cargill energie-, zout-, zetmeel- en staalproducten. Cargill ontwikkelt en verkoopt duurzame producten die gemaakt zijn van agrarische hernieuwbare grondstoffen: kwaliteitsingrediënten, inclusief gezondheidsbevorderende ingrediënten en combinaties van ingrediënten, vlees- en kipproducten. Cargill ondersteunt daarnaast overal ter wereld haar landbouw-, voedings-, financiële en energieklienten met financiële en risicomangementoplossingen.

IPCEI waterstofprojecten

Vijf door SDR ondersteunde, en vergevorderde waterstofprojecten zitten volop in het proces voor de Europese ‘Important Projects of Common European Interest (IPCEI)’. Het behalen van een IPCEI-status geeft projecten een positieve kwalificatie en daarmee toegang tot bredere vormen van financiering. Deze is cruciaal om de eerste industriële projecten van de grond te krijgen en de regio als internationale waterstofregio verder uit te bouwen.

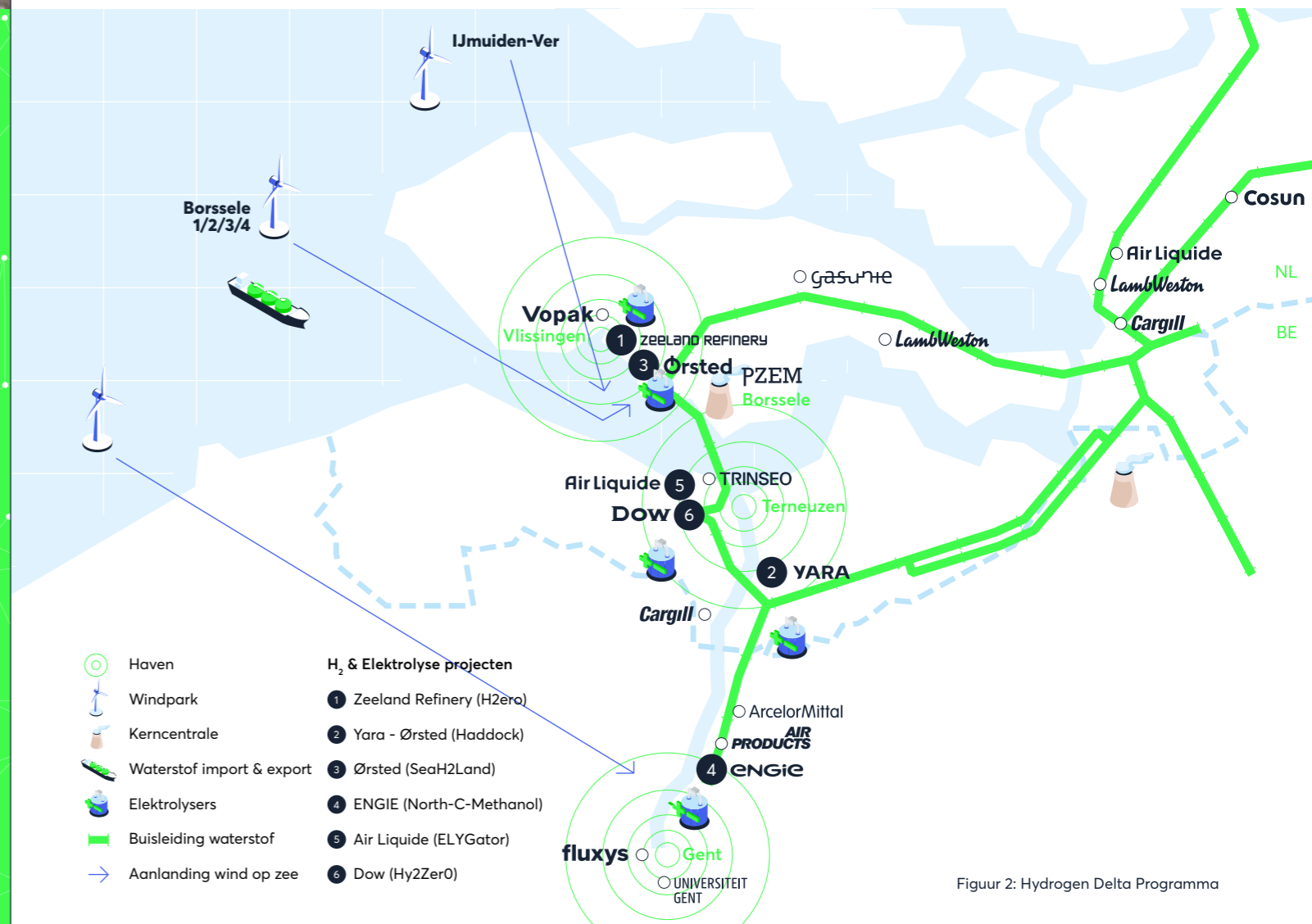
Hydrogen Hub Schelde-Deltaregio

In juli is door SDR een onderzoek gestart naar de haalbaarheid van een hubfunctie in de regio voor koolstofarme en hernieuwbare waterstof(dragers) inclusief grootschalige import en doorvoer. Ondersteund met een concrete business case is het marktpotentieel geanalyseerd, naast logistieke aspecten en de economische toegevoegde waarde. De uitkomsten van het onderzoek tonen onder meer aan dat de regio zeer goed gepositioneerd is om, naast lokale

productie, waterstof in te voeren en het achterland te voorzien. Binnen SDR zit veel complementariteit om de importhub van de grond te krijgen.

Regionale waterstof backbone

Een team van North Sea Port en Gasunie is een haalbaarheids-onderzoek gestart voor de regionale waterstof backbone. De marktconsultatie heeft geresulteerd in een groot aantal Expressions of Interest van partijen die binnen de regio gebruik wensen te maken van de

Figuur 2: Hydrogen Delta Programma

“De bedrijven binnen SDR trekken gezamenlijk op en leren van elkaar en de initiatieven.”

Paul Mesters, CEO Cosun Beet Company: “Binnen SDR wordt samengewerkt op belangrijke maatschappelijke thema's buiten het eigen bedrijf om, zoals de vergroening van de lokale economie. De bedrijven binnen SDR trekken gezamenlijk op en leren van elkaar. Zo kun je samen innoveren. Binnen onze eigen organisatie ligt onze ambitie bij een uiteindelijk volledig CO₂-neutrale productie in West-Brabant. Sinds het eerste Kyoto-protocol in 1990 hebben onze fabrieken de uitstoot aan CO₂ per kilo suiker gehalveerd. Nu de andere, en de moeilijkste, helft nog. Daarvoor willen we leren van andere partners en initiatieven van SDR op het gebied van elektrificatie en waterstof.”

Cosun Beet Company

Royal Cosun is een coöperatie, ontstaan in Nederland, met momenteel 26 vestigingen in 9 landen. Cosun zet de enorme potentie van planten om naar ingrediënten en voedingsmiddelen voor mens en dier, groene, biobased oplossingen en energie. Met duizenden gepassioneerde telers in binnen- en buitenland realiseert Cosun een omzet van circa 2 miljard euro per jaar, waarbij zo'n 12 miljoen ton biomassa wordt verwerkt. Vanuit een heldere visie bieden de vijf sterke businessgroepen Aviko, Cosun Beet Company, Duynie, Sensus en SVZ uiteenlopende producten en diensten: van frites, stroop en ingrediënten in ontbijtkoek, ijs, vleesvervangers en fruitdranken tot wasmiddelen en cosmetica. De ambitie voor 2030 is om 100% plantaardig, 100% circulair en 100% transparant te worden.

backbone. Met de data verkregen uit de marktconsultatie is een technisch-economisch onderzoek opgestart.

Systeemintegratie Elektrolyzers

In augustus is SDR een integraal onderzoek gestart naar de kansen en risico's rond integratie van grootschalige groene waterstofproductie in de regio: naar

techniek, veiligheid en vergunningen en financiering. De focus van dit onderzoek ligt op Vlissingen-Oost.

Nationale Waterstof Programma

SDR neemt deel aan enkele relevante subgroepen van de cross-sectorale werkgroep van het Nationale Waterstof Programma, door het ministerie van EZK geïnitieerd om tot een waterstof-werkplan te komen voor het nieuwe kabinet. In juli is een gecombineerd werkplan van de Cross-Sectorale Werkgroep Waterstof (CSWW) aangeboden aan de staatssecretaris. Voor de verdere uitwerking van het actieplan zal wederom in CSWW-verband gewerkt worden.

Groefonds

SDR heeft bijgedragen aan het groefonds voorstel Groenvermogen I, dat in april 2021 gedeeltelijk

gehonoreerd werd. Daarnaast heeft SDR een Expression of Interest getekend voor het Groefonds voorstel Groenvermogen II: 'Integration and development of sustainable hydrogen chains'.

HyXchange – waterstofbeurs

In opdracht van Gasunie en vier Nederlandse zeehavens (Rotterdam, Amsterdam, Groningen en North Sea Port) wordt de potentie onderzocht van een (handels) beurs voor waterstof. Dit wordt verder uitgewerkt langs drie sporen: certificering, de ontwikkeling van een index en simulatie van de spotmarkt. Een groot aantal SDR-leden is betrokken bij één of meerdere sporen. De spotmarkt-simulatie zal voor de regio nader uitgewerkt worden met nauwe betrokkenheid van SDR en haar leden.

Webinars en workshops:

- In juli heeft SDR bijgedragen aan de webinar 'Cluster Zeeland-West-Brabant: Hoe kom je van ambitie tot realisatie?' van RVO en VEMW, met focus op de randvoorwaarden voor versnelling van de energietransitie.
- Met het CAPTURE platform van de Universiteiten van Antwerpen, Gent en Brussel zijn innovatie workshops voorbereid met SDR-leden. De eerste workshop in november stond in het teken van water met een link naar de mogelijke impact van groene waterstofproductie op de waterhuishouding in de regio.
- In november hebben SDR en diverse SDR-partners deelgenomen aan de Webinar 'North Sea Port als waterstofhub van de Benelux'.

"We hebben als SDR onze mogelijkheden en kansen concreet inzichtelijk gemaakt."

Anton van Beek, president Dow Western-Europe: "In 2021 hebben we als regio een duidelijk statement gemaakt, onze regio is klaar voor de volgende stap: realiseren. We zijn gereed voor investeringen en we hebben laten zien dat we een leidende rol ambiëren in de energietransitie. We hebben als SDR zelf een slag gemaakt in branding van onze samenwerkingskracht, en onze mogelijkheden en kansen concreet en inzichtelijk gemaakt. We zijn hierbij trots op wat we kunnen als regio, maar ook duidelijk over onze grenzen en wat we nodig hebben. Na jaren van aspiratie moeten we nu de stap zetten naar implementatie, het wordt tijd dat we gaan realiseren. Samen met de haven, provincie en groot-, midden- en kleinbedrijf. Alle bedrijven uit de regio zijn belangrijk, vandaar dat de samenwerking centraal staat. We moeten als community samen overleven."

DOW

Het is Dow's ambitie om het meest innovatieve, klantgerichte, inclusieve en duurzame materials sciencebedrijf ter wereld te worden. Dow is sinds 1955 actief in de Benelux en telt ongeveer 4.000 werknemers op drie locaties in Nederland en vijf in België. Met 16 fabrieken is Dow Terneuzen de op één na grootste productielocatie van Dow wereldwijd, met 3.600 medewerkers in 50 nationaliteiten. Terneuzen is ook hét centrale ondersteuningspunt voor Dow Europa, Midden-Oosten, Afrika en India. In het internationale Research & Development Center wordt dagelijks gewerkt aan innovaties binnen en buiten Dow. Zo creëren we met onze partners duurzame producten én oplossingen die steeds minder energie verbruiken, water hergebruiken of alternatieve grondstoffen toepassen.

Carbon Connect Delta

Het Carbon Connect Delta Programma heeft de ambitie om in 2030 6,5 Mton CO₂ af te vangen, te transporteren en op te slaan door middel van Carbon Capture and Storage (CCS). De toepassing van CCS is ook binnen het transitiepad waterstof van cruciaal belang. Ontwikkeling van het CCS-systeem is een essentiële stap op weg naar een CO₂-neutrale en circulaire industrie in regio. Bovendien is Carbon Connect Delta een van de belangrijkste launching-partners van Aramis.

Activiteiten en resultaten 2021

- Feasibility fase Carbon Connect Delta afgerond (Q1 2021) met diverse concrete vervolgtrajecten als resultaat
- Concept select fase gestart door NL-koplopers met Aramis
- Project Ghent Carbon Hub ingediend bij de EU voor financiering van de Connecting Europe Facility (CEF)
- Concept select studie afgerond voor centrale terminal t.b.v. liquefactie- en bufferopslag in Terneuzen
- CCS-document voor het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) gecoördineerd en opgesteld
- Subsidie-aanvragen door NL-koplopers afgerond met Transport & Opslag verklaringen van Aramis
- Basisontwerp voor de on-site installaties afgerond en pre-FEED/FEED fase op onderdelen gestart
- Grensoverschrijdende klankbordgroep voor Carbon Connect Delta gestart
- Diverse webinars georganiseerd

"Gezamenlijk kunnen we de economische haalbaarheid van de klimaatplannen vergroten."

Robert van Tuinen, Director Industry Clusters Gasunie:
"Willen we de belofte van de energietransitie waarmaken, dan moeten we de ambities van de hele grensoverschrijdende regio realiseren. Gasunie is daarbij een logische verbinder vanuit de infrastructuur, SDR in zichtbaarheid voor de politiek en het organiseren van het gezamenlijke verhaal. Ons team is zeer gemotiveerd en werkt met veel plezier samen met de SDR-organisatie en haar leden aan een duurzaam én economisch toekomstperspectief. Gezamenlijk kunnen we economische haalbaarheid vergroten, ook in de infrastructuur: minder faalkosten, efficiëntere samenwerking en lagere kosten voor de aanleg. Ik ben onder de indruk van de hoge mate van samenwerking tussen industrie, overheid, havenbedrijf en netbeheerders. De regio zet grote stappen."

Gasunie

Met ruim 17.000 kilometer aan hogedruk-pijpleidingen in Nederland en Noord-Duitsland, heeft Gasunie een van de grootste netwerken in Europa. Transportdiensten voor aardgas en groen gas worden uitgevoerd door Gasunie Transport Services B.V. (GTS) in Nederland en Gasunie Deutschland in Duitsland. Met haar grensoverschrijdende diensten faciliteert Gasunie de TTF, het toonaangevende Europees handelsknooppunt voor gas. Gasunie verzorgt daarnaast gasopslag en LNG. Verder draagt Gasunie bij aan andere voor de energietransitie relevante energie-infrastructuur vanuit verschillende thema's: groen gas, waterstof, warmte en CC(U)S: opvang en hergebruik van CO₂.

Feasibility fase afgerond

In 2021 is de haalbaarheidsfase afgerond van een regionale infrastructuur voor grootschalige afvang, hergebruik, transport en permanente opslag van CO₂ (CCS). De evaluatie is uitgevoerd in een samenwerking met partners uit de CCS-keten en heeft de technische, economische en juridische haalbaarheid in kaart gebracht, inclusief tijdsplan en de mogelijke kansen en risico's. Dit heeft diverse keuzes en vervolgotrajecten opgeleverd.

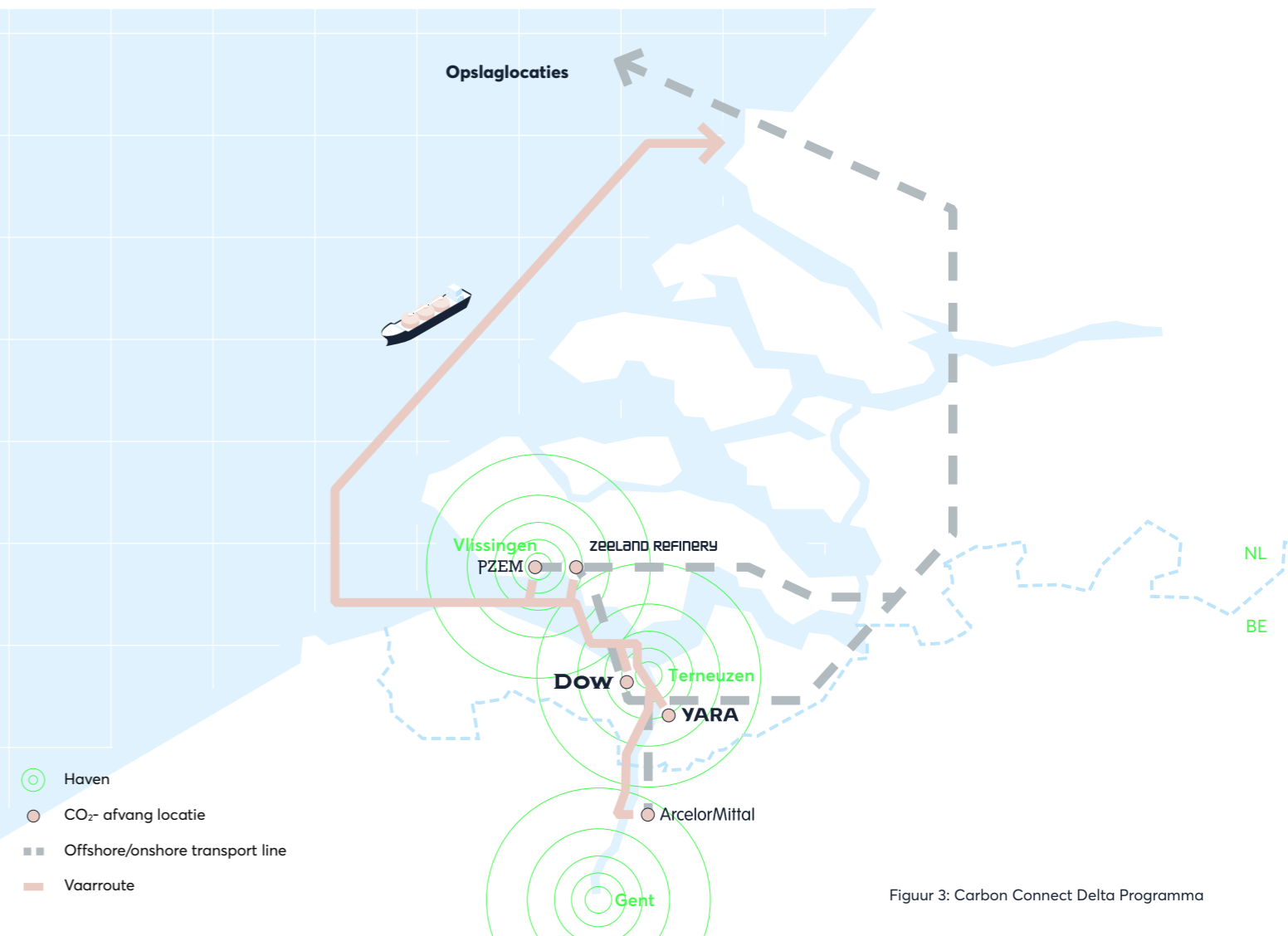
NL-koplopers

De NL-koplopers Dow, Yara en Zeeland Refinery zijn gestart met de concept select fase en de verdere doorontwikkeling met Aramis. Naast technische optimalisatie zijn commerciële besprekingen gestart over Heads of Terms-principes voor het transport van CO₂ van de regionale laadpunten naar Rotterdam en opslag in lege gasvelden in de Nederlandse offshore. De voorbereidingen voor subsidie-aanvragen voor SDE++ zijn afgerond en de Transport & Opslag

verklaringen zijn ondertekend door de Aramis-partners.

Ghent Carbon Hub

Fluxys, North Sea Port en ArcelorMittal zijn een Memorandum of Understanding overeengekomen voor de ontwikkeling van een open-access CO₂-liquefactie & opslagterminal in de Gentse regio van North Sea Port. Naast de techniek beoordeelt het Ghent Carbon Hub-project de markt voor CO₂-levering. Het project is ingediend bij de EU voor

Figuur 3: Carbon Connect Delta Programma

"Binnen SDR is er een grote openheid, tussen grotere én kleinere partners."

John Wiskerke, Chief Business Development Officer Lamb Weston/Meijer: "Als een van de oprichtend partners behaalden we al stevige targets in verduurzaming. We zagen in SDR aanvullende kansen op het gebied van CO₂-reductie, circulariteit en reststromen. Voor ons lag de focus op kennisdeling met andere partners. Binnen SDR is er een grote openheid, tussen grotere én kleinere partners: bijvoorbeeld in het gezamenlijk in kaart brengen van alle reststromen. Deze openheid is er niet alleen op managementniveau, en rond wet- en regelgeving, maar ook tussen technische mensen. Dat zou zonder SDR niet plaatsvinden. SDR functioneert als katalysator."

financiering van de Connecting Europe Facility (CEF) in het kader van het bestaande CO₂TransPorts-project.

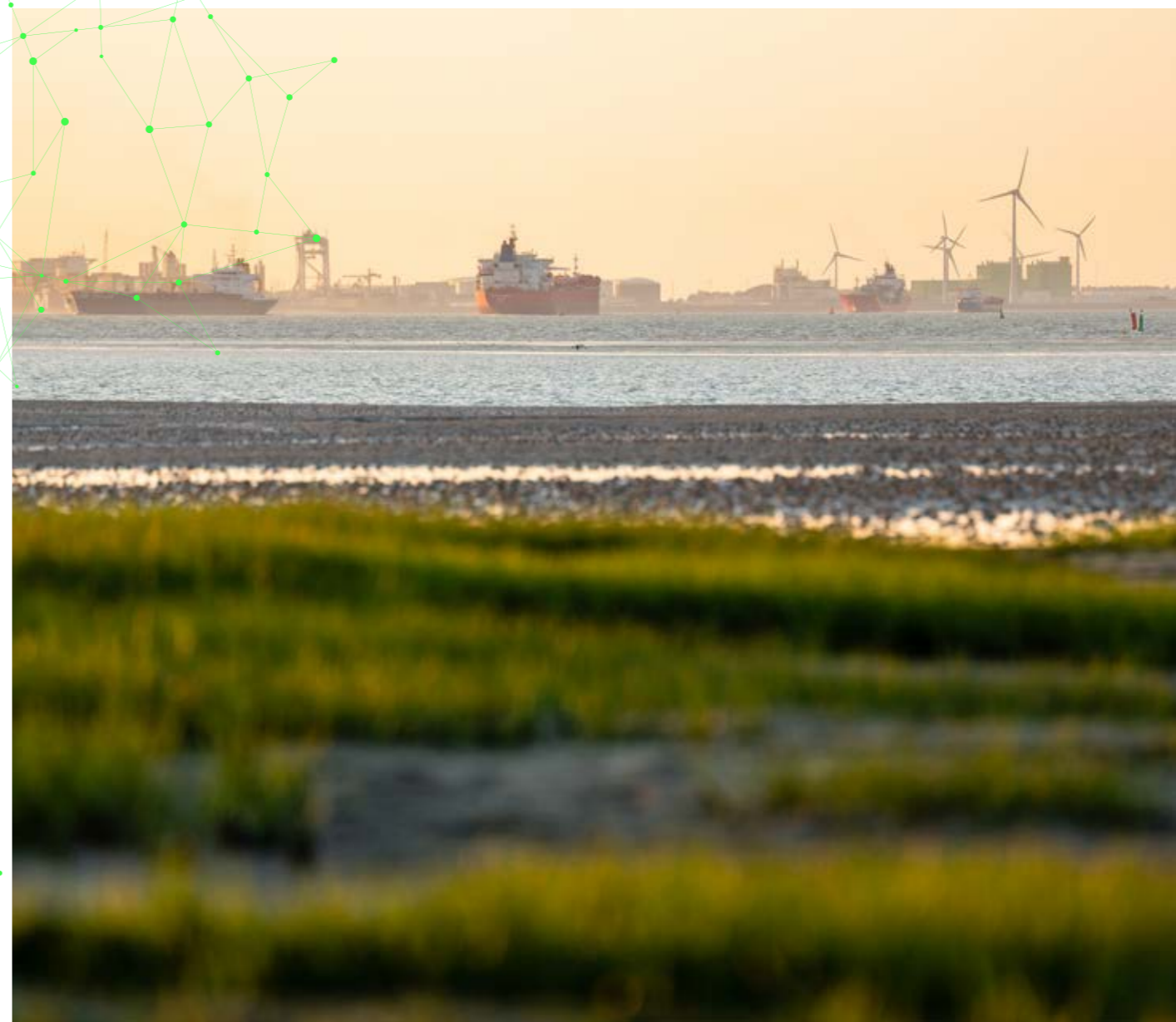
Centrale Terminal

Ondersteund door financiering uit het compensatiepakket 'Wind in de Zeilen' is een studie afgerond voor een centrale liquefactie- en opslagterminal in Terneuzen. Deze terminal kan in potentie export van CO₂ optimaliseren voor zowel de Nederlandse als de Belgische industrie in de regio. SDR heeft

een centrale rol gespeeld in de projectdefinitie en bepaling van de subsidiestructuur in overleg met het ministerie van EZK.

Diverse meetings

In 2021 is een klankbordgroep ingesteld voor Carbon Connect Delta. Naast focus op programma-opzet en -voortgang, zijn er diverse presentaties gehouden samen met externe platforms (Global CCS Institute, C4U Project, Radboud Universiteit Nijmegen).

"De SDR-cases over de keten heen vormen bewijslast voor beleidsmakers richting de toekomst."

Steven Engels, general manager Benelux bij Ørsted: "Infrastructuur is nodig om op alle prioritaire programma's de transitie mogelijk te maken. In 2021 zijn er op dit dossier flinke stappen in de goede richting gezet. Een sterke lobby in Den Haag helpt om als regio gezien te worden. Het helpt ook om aan beleidsmakers uit te leggen waarom investeren in deze regio belangrijk is om de ambitieuze klimaatdoelstellingen van het nieuwe kabinet te verwezenlijken. Binnen SDR worden samenwerkingen gerealiseerd over de keten heen. Deze helpen om beleidsmakers te overtuigen dat er oplossingen zijn voor complexe uitdagingen. Neem de productie van groene waterstof: onderzoek en optimalisatie van de processen kost investeringen in elk stukje van de keten. De plus die de eindgebruiker betaalt moet ten goede komen aan de hele keten."

Ørsted

Ørsted ontwikkelt, bouwt en exploiteert wereldwijd windparken op zee en land, en legt zich daarnaast toe op groene waterstof, zonne-energie, energieopslagfaciliteiten en bio-energiecentrales. In Nederland opereert Ørsted het windpark Borssele 1&2. Daarnaast heeft het bedrijf verschillende groene waterstofprojecten in Zeeland in ontwikkeling, zoals SeaH2Land. In 2017 koos Ørsted radicaal voor een groene omslag en werd gestopt met de olie- en gasproductie. Het bedrijf ligt op schema om in 2025 klimaatneutraal te zijn. Ørsted staat al vier jaar op een rij op de eerste plek in de Corporate Knights' index van de meest duurzame energiebedrijven ter wereld en is erkend als een wereldleider in klimaatactie op de CDP Climate Change A List.

Spark Delta

Het Spark Delta Programma reduceert CO₂-emissies door elektrificatie én optimalisatie van productieprocessen via innovatieve technologieën. Het vervangen van fossiele brandstoffen door elektriciteit van emissievrije bronnen heeft een enorme impact op het elektriciteitsnet. Spark Delta zet in op een robuust, kosteneffectief elektriciteitsnet dat de explosieve stijging van vraag en aanbod kan transporteren. Belangrijke subprojecten binnen Spark Delta zijn gericht op aanlanding van wind op zee, een 380 kV-verbinding in Zeeuws-Vlaanderen en een extra 380 kV-station in Borssele.

Activiteiten en resultaten 2021

- Doorlopende studie naar toename aanbod van en vraag naar elektriciteit (in kader Cluster Energie Strategie/CES)
- Faciliteren en bijdragen aan de doorontwikkeling van het 380 kV-net in de regio, met name Zeeuws-Vlaanderen
- Bijdrage aan verkenning nut, noodzaak en ontsluitingsalternatieven Westerscheldekrusing (CES)
- Faciliteren en bijdragen aan additionele aanlanding van wind op zee (VAWOZ)

“De samenwerking als industriecluster geeft de beoogde energietransitie meer kans van slagen.”

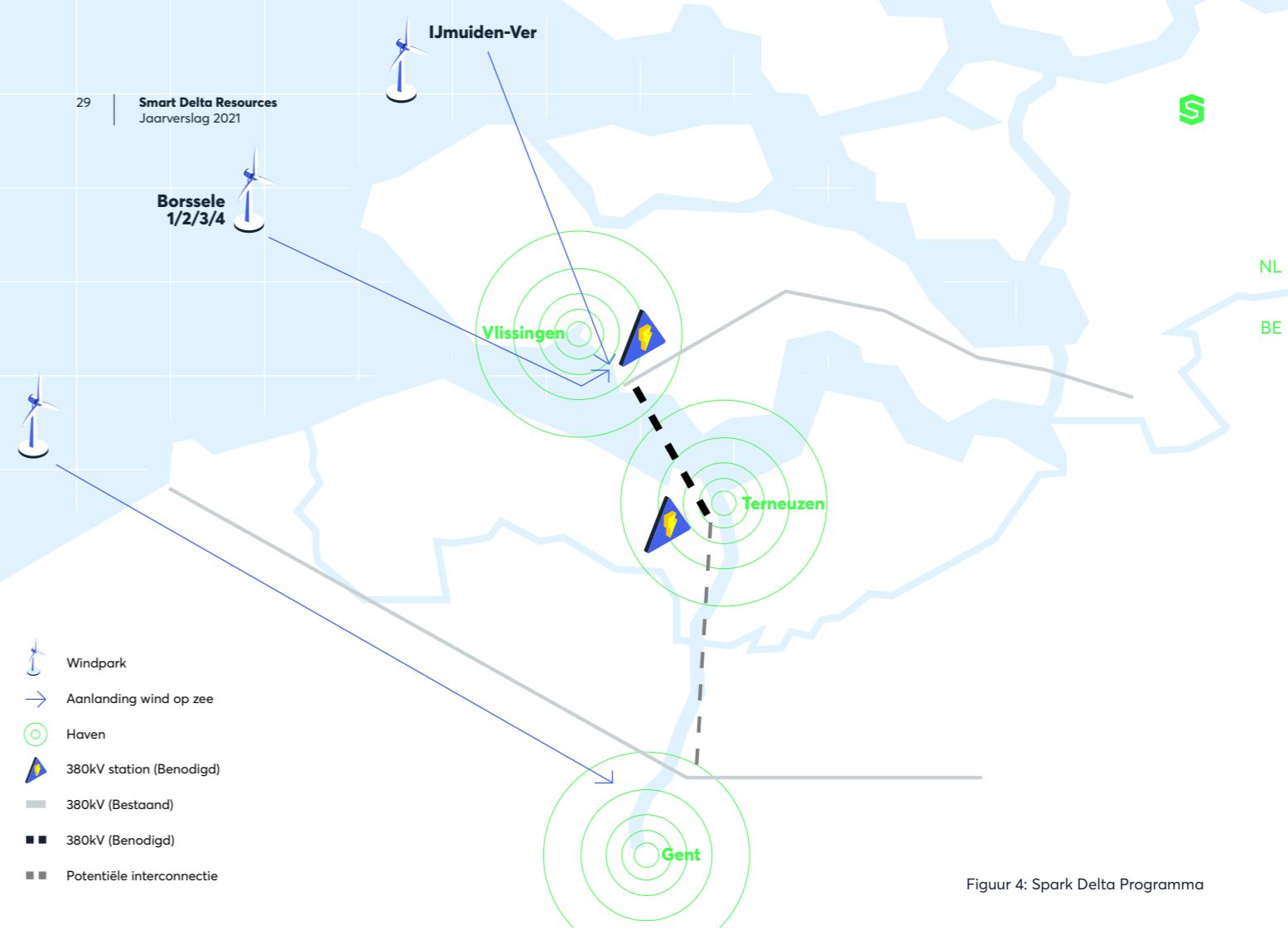
Niels Unger, chief operating officer bij PZEM:

“De klimaat-uitdagingen die mondiaal gelden zijn vanzelfsprekend ook op regionaal niveau van toepassing. Binnen SDR hebben de leden ingezien dat het samenbrengen van kennis uit de grote diversiteit van industrieën een belangrijke meerwaarde betekent in het aangaan van deze uitdagingen. Samen sta je niet alleen sterk, maar ben je ook sterker om doelen te realiseren. Er zijn onder meer grote infrastructurele investeringen noodzakelijk om dit te kunnen waarmaken. Door als cluster van belangrijke industrieën samen te werken en naar buiten te treden heeft dit zeker meer kans van slagen.”

PZEM

PZEM

PZEM is een Zeeuwse én Nederlandse energieproducent, die in de energietransitie zorgdraagt voor een zekere en betrouwbare levering van elektriciteit en aardgas aan de zakelijke markt. Dat doet PZEM al ruim 100 jaar door betrouwbaar en flexibel te zijn, te innoveren en kennis en expertise te leveren aan haar klanten. Naar de toekomst is PZEM volop bezig invulling te geven aan de uitdagingen van de energietransitie, waarbij CO₂-vrije energiebronnen steeds belangrijker worden in de overgang naar een klimaatneutrale energievoorziening. Omdat de wind niet altijd waait en de zon niet altijd schijnt zal de behoefte aan flexibiliteit toenemen om de energiemarkt in balans te houden met (extreme) prijsfluctuaties. Dit groeiende risico voor vraag en aanbod moet beheerst worden. Hier richt PZEM zich nadrukkelijker op.

Figuur 4: Spark Delta Programma

VAWOZ

Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) gaat over de inspanningen van de regio voor de beschikbaarheid van grote hoeveelheden hernieuwbare energie. Na uitgebreide verkenning heeft het ministerie van EZK besloten om een 2GW-kabel van windpark IJmuiden Ver Alpha via het Veerse Meer in Borssele aan te landen. Uit het vervoltraject VAWOZ 1 (2030) blijkt nu dat een extra kabel (2GW) naar Borssele veelbelovend is.

De additionele elektriciteitsvraag is medio 2021 in beeld gebracht voor het VAWOZ-proces en bedraagt in 2030 ca 17 TWh. In opdracht van EZK heeft Witteveen + Bos in haar rapport

ook het huidige en verwachte aanbod in de aanlandingslocaties in beeld gebracht. Voor Borssele bedraagt dit in 2030 ca 23/24 TWh, uit de windparken voor de Zeeuwse kust, IJmuiden Ver Alpha en een extra kabel van windgebied 1 of 2.

Verkenning 380 kV Zeeuws-Vlaanderen

North Sea Port, SDR, het ministerie van EZK, TenneT en de Provincie Zeeland voeren een verkenning uit naar tijdige realisatie van een 380 kV-verbinding richting Zeeuws-Vlaanderen. De werkzaamheden in 2021 hebben zich geconcentreerd op het aantonen van nut en noodzaak in afstemming met de Cluster Energie Strategie (CES), verkenning van ontsluitingsalternatieven en uitvoering van de Westerschelde-

krusing. In samenwerking tussen de betrokken partijen is het startdocument ten behoeve van de Stuurgroep PIDI tot stand gekomen en is het Bestuurlijk Overleg MIEK voorbereid.

“Door als regio te investeren in studies sta je sterker, ook voor het verkrijgen van funding.”

Jos van den Brink, Global EH&S Director en directeur Nederland bij Trinseo: “SDR helpt de bedrijven in onze regio om slimmer samen te werken. SDR brengt in de prioritaire programma's de juiste partijen bij elkaar. Daarnaast stimuleert SDR de samenwerking met kennisinstututen en het onderwijs op het gebied van technologische innovaties. Samen kun je breder investeren in studies. Als regio sta je daardoor sterker, ook voor het verkrijgen van funding. Naast de miljarden investeringen die wij als SDR-bedrijven zelf doen, blijft dat natuurlijk ook nog steeds nodig: voor de benodigde infrastructuur alleen al. De energietransitie kan je eenvoudig niet alleen voor elkaar krijgen.”

Trinseo

Trinseo levert oplossingen op het gebied van chemische materialen, onder meer door de productie van kunststoffen en latex binders. De focus ligt op innovatieve, duurzame en waarde creërende producten die inherent zijn aan ons dagelijks leven. Daarmee heeft Trinseo een verrassend grote impact op een breed scala van eindmarkten en sectoren, waaronder de automobiel-, elektronica-, medische apparaten-, verpakings-, schoenen-, tapijt-, papier-, karton-, bouw- en constructie-industrie. In totaal heeft Trinseo ongeveer 3.400 werknemers. Trinseo beschikt wereldwijd over 26 productievestigingen en 16 onderzoekslabs, waar voortdurend wordt gewerkt aan het verduurzamen van oplossingen en producten. Zo is er ook een onderzoeks- en ontwikkelingscentrum in Terneuzen.

Heat Delta

De procesindustrie in de regio (met name chemie, energie, food en staal) heeft restwarmte ter beschikking die in de nabije omgeving toegepast kan worden. Het Heat Delta programma maakt vraag en aanbod inzichtelijk, door dit te vertalen naar concrete projecten. De focus is tweeledig: restwarmte uit de procesindustrie naar de gebouwde omgeving en 'industry to industry'. Daarnaast helpt SDR aangesloten bedrijven met de keuze voor geschikte technologieën voor de decarbonisatie van Hoge Temperatuur warmte.

Activiteiten en resultaten 2021

- Grensoverschrijdende haalbaarheidsstudie warmtenet Kanaalzone Gent-Terneuzen
- Stakeholdersanalyse en start coalitie-gesprekken warmtenet Sloegebied - Borsele
- Warmtenetten pilot Transformatieve Tendermethode Zeeland EZK
- Inzending 'NieuweWarmteNu!' voor het Nederlandse Groeifonds

“Binnen SDR worden waardevolle relaties opgebouwd vanuit een gezamenlijk doel.”

Patrick van der Voort, Division President Europe & Africa bij Vopak: “SDR is een collectie bedrijven die in het verleden wel met elkaar te maken hadden, maar niet iedereen met iedereen. Binnen SDR worden waardevolle relaties opgebouwd met oog op een gezamenlijk doel. Je leert de mensen kennen waarmee je samen de toekomst gaat scheppen. Vopak speelt graag een rol in de energietransitie, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van infrastructuur voor opslag van CO₂ en waterstof. Dat ligt in het hart van wat wij doen als bedrijf, de opslag van vloeibare producten die essentieel zijn voor de maatschappij. Ook het gebied waar nu de behoeften liggen en wij de industrie in de Schelde-Deltaregio kunnen helpen.”

Vopak

Vopak is 's werelds toonaangevende onafhankelijke tankopslagbedrijf. Vopak slaat vitale producten met zorg op. Met meer dan 400 jaar geschiedenis en een focus op duurzaamheid, zorgt het bedrijf voor veilige, schone en efficiënte opslag en behandeling van vloeibare bulkproducten en gassen voor haar klanten. Hiermee maken we de levering mogelijk van producten die van vitaal belang zijn voor onze economie en ons dagelijks leven, variërend van chemicaliën, oliën, gassen en LNG tot biobrandstoffen en vegoils. We ontwikkelen infrastructuur oplossingen voor de veranderende energie- en grondstoffen-systemen van de wereld, terwijl we tegelijkertijd investeren in digitalisering en innovatie. Vopak is genoteerd aan Euronext Amsterdam en heeft haar hoofdkantoor in Rotterdam.

Warmtenet Kanaalzone Gent-Terneuzen

Een haalbaarheidsstudie naar de koppeling van industriële restwarmte naar de gebouwde omgeving in de Kanaalzone Gent-Terneuzen is veelbelovend. In deze grensoverschrijdende studie is samengewerkt door de provincies Zeeland en Oost-Vlaanderen, de gemeente Terneuzen en SDR-bedrijven. Een gespecialiseerd bureau in techno-economische modellering van potentiële business cases heeft verschillende scenario's doorgerekend. Op basis hiervan worden met belanghebbenden nadere analyses uitgewerkt voor de mogelijke realisatie van de warmtenetten. Siemens heeft een stakeholderanalyse uitgevoerd, waarbij enkele mogelijke organisatiemodellen voor een warmtebedrijf zijn voorgesteld. Het project is opgenomen in de Transitievisie warmte van de gemeente Terneuzen.

Warmtenet Sloegebied – Borsele

Na het verkennende rapport naar de potentie voor een warmtenet in 2020, heeft er een vervolgonderzoek plaatsgevonden naar de techno-economische haalbaarheid van een warmtenet versus alternatieven. Dit rapport is in juli 2021 opgeleverd met als conclusies dat het warmtenet technisch haalbaar is en, afgezet tegen aardgasvrije alternatieven, de meeste CO₂-winst oplevert tegen de laagste kosten. Het project is inmiddels opgenomen in de Transitievisie warmte van de gemeente Borsele. Daarnaast zijn de eerste stappen gezet richting belangrijke stakeholders.

Transformatieve Tendermethode

Het ministerie van EZK en netbeheerders onderzoeken een vernieuwende procesaanpak voor transitieprojecten. Overheden op alle betrokken niveaus formuleren gezamenlijk een concrete behoefte waar bedrijven, als in een tender, op aanbieden. Om deze 'Transformatieve Tendermethode' te testen in de praktijk heeft EZK de SDR-warmtenetten als pilots aangedragen en opdracht verleend aan consultants om dit proces te begeleiden. In oktober is er een kick-off workshop geweest met betrokkenen uit industrie, gemeenten, provincie en het Rijk.

Alternatieve warmte Food sector

In mei vond de workshop 'Hoge Temperatuurprocessen in de food sector' plaats met deelname van Cargill, Lamb Weston/Meijer en Cosun. In samenwerking met Dow en ISPT zijn gezamenlijke vervolgtrajecten onderzocht. De eerste stappen naar een gezamenlijke technologiescan zijn met enkele SDR bedrijven gezet.

Dag van de Energiemakelaar

In september vond de 'Dag van de Energiemakelaar' plaats in Middelburg, als onderdeel van het Interreg-Project DOEN. Meer dan 100 deelnemers uit Nederland en Vlaanderen wisselden ervaringen uit rond het ontwikkelen van warmtenetten.

"We móeten grensoverschrijdend de synergie zoeken, binnen je eigen hek denken is achterhaald."

Michael Schlaug, Algemeen Directeur bij Yara Sluiskil: "SDR zoekt binnen de verschillende belangen in de regio naar de synergie en verbindt. Dat móet ook grensoverschrijdend, binnen je eigen hek denken is achterhaald. De meerwaarde van SDR zit in de deelname van regionale overheden die lijntjes hebben naar de nationale en Europese politici en beleidsmakers. Ik blijf als technaut en operationeel verantwoordelijke wel altijd benadrukken dat het om de inhoud en economisch gezonde projecten moet gaan, waarbij SDR faciliteert. Uiteindelijk nemen we als bedrijven zelf de verantwoordelijkheid om ons moederbedrijf te overtuigen om te investeren. Aan de andere kant zijn ook overheidsinvesteringen nodig zoals infrastructuur en is vergunningverlening een belangrijk punt. In dit laatste heeft SDR voor mij een belangrijke rol, samen met North Sea Port."

Yara

Yara legt zich sinds 1905 jaar toe op oplossingen voor het leveren van de juiste voedingsstoffen voor gewassen, gericht op hoge opbrengsten en kwaliteit en een lage milieu-impact. Met als grote uitdaging gezond en betaalbaar voedsel voor iedereen. Yara Sluiskil is de grootste productievestiging van de 28 productielocaties van het Noorse Yara International. Als de grootste kunstmestfabriek van Noordwest-Europa, levert de fabriek 3,5 miljoen ton hoogwaardige meststoffen die maar liefst 40 miljoen mensen van voedsel voorzien. Yara Sluiskil maakt stikstofhoudende minerale meststoffen en ook zo'n 1,5 miljoen ton industriële chemicaliën, zoals AdBlue en NOxCare. Daarnaast levert Yara CO₂ aan diverse sectoren, zoals aan frisdrankproducenten en de glastuinbouw. De fabrieken in Sluiskil horen qua veiligheid, energie-efficiëntie en betrouwbaarheid bij de wereldtop.

Communicatie en Public Affairs

Na een volledige update van de SDR-huisstijl eind 2020, is begin 2021 gestart met een re-branding van Smart Delta Resources als samenwerking van industrie, haven en overheid in de Schelde-Deltaregio. Het belangrijkste speerpunt in 2021 was de strategische positionering van de Schelde-Deltaregio als dé groene energie- en waterstofregio van Nederland, Vlaanderen en Europa, met aandacht voor grensoverschrijdende samenwerking.

- Forse verbetering online en offline zichtbaarheid van de regio en haar kansrijke positie in de energietransitie
- Bijdrage aan gezamenlijke doelen netwerken, zoals Platform Verduurzaming Industrie Platform en serie Code Groen
- Vertegenwoordiging SDR tijdens politieke werkbezoeken en diverse andere meetings

“De rol van SDR is essentieel gebleken, anders zouden we nu niet staan waar we staan.”

Nathalie de Muynck, directeur Zeeland Refinery: “SDR is opgericht met het oog op synergie tussen de actoren in het havengebied. De wereld om ons heen was aan het veranderen en we moesten de aandacht van Den Haag naar de regio trekken. De faciliterende rol van SDR is essentieel gebleken, anders zouden we nu niet staan waar we staan. We leven in een game-changing tijdperk. In SDR worden krachten gebundeld en ideeën versterkt. Nu we de kernprogramma's gaan realiseren, moeten alle leden klaar staan om in actie te komen. Op onze hoofdkantoren én in Den Haag moeten knopen doorgehakt worden. Dankzij SDR heeft de regio zich daar in elk geval goed geprofileerd.”

Zeeland Refinery

Zeeland Refinery maakt brandstoffen en belangrijke grondstoffen uit ruwe aardolie. De duurzame en flexibele raffinaderij met ruim 400 medewerkers behoort tot de top van West-Europa, met hoge normen op gebied van veiligheid, duurzaamheid, betrokkenheid en milieu. Zeeland Refinery's ambitieuze transitieprogramma omvat belangrijke CO₂-reducties naast een switch naar 'low carbon footprint' producten. Low carbon waterstofproductie, zowel blauw als groen, speelt een sleutelrol hierin. Het eigen zonnepark Zeeland Solar met 28.000 zonnepanelen, levert een kwart van de eigen stroomconsumptie. Tussen 2008 en 2018 werd door diverse initiatieven de energie-efficiëntie met 20% verbeterd. Daarmee is Zeeland Refinery een van de meest energie-efficiënte raffinaderijen van Europa.

Events en publicaties

SDR heeft geparticipeerd in diverse events, waaronder EU Green Deal Event met onder meer Diederik Samson (februari), het Zeeuws Energiedebat (maart) en gesprekken met Tweede Kamerleden (juli). Ook is geïnvesteerd in publicaties, zoals het Jaarverslag 2020 en het Rapport Cluster Energie Strategie 1.0. De nieuwe huisstijl is verder geïmplementeerd in nieuwsbrieven, persberichten en presentaties.

Online resultaten

In het afgelopen jaar is geïnvesteerd in de professionaliteit van strategie, content en uitvoering van de social mediakanalen. De online zichtbaarheid en naamsbekendheid van SDR zijn sterk verbeterd. We zien zowel een toename in sitebezoek (29%) als een grote stijging in volgers op LinkedIn. Het directe verkeer naar de website is met 20% toegenomen t.o.v. 2020, de homepage werd 926% meer bekeken en ook de interactie met volgers op LinkedIn is fors gestegen (366% t.o.v. 2020).

Samenwerking

Op het gebied van communicatie en public affairs is samen met de SDR-partners en andere organisaties gewerkt aan de realisatie van diverse position papers, persberichten, meetings en online mediaberichten. Tevens heeft SDR met het Zeeuws Energieakkoord en de Zeeuwse politiek een bijdrage geleverd aan de serie Code Groen, de tv-serie bij Omroep Zeeland over de Zeeuwse klimaatplannen. Daarnaast heeft SDR een bijdrage geleverd aan het nieuwe Platform Verduurzaming Industrie (PVI) van RVO, VEMW

en netwerkpartners dat kennis en expertise wil bundelen op gebied van technologie en subsidies.

Overige activiteiten

In maart bracht Koning Willem-Alexander een informeel werkbezoek aan Zeeland, waarbij hij met SDR-partners sprak over waterstof en de energietransitie, SDR en regionale samenwerking.

In juli brachten de Vlaamse minister-president Jan Jambon en de Nederlands staatssecretaris van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties Raymond Knops een werkbezoek aan de regio om de grensoverschrijdende samenwerking te versterken.

In september was Minister Blok te gast bij SDR-partners Dow, Yara en Zeeland Refinery, waarbij de Zeeuwse industrie plannen presenteerde voor de realisatie van de klimaatdoelen.

In oktober bezocht staatssecretaris Dilan Yeşilgöz-Zegerius de kerncentrale in Borssele om zich te laten informeren over de nieuwste ontwikkelingen rond kernenergie.

Jaarcijfers 2021

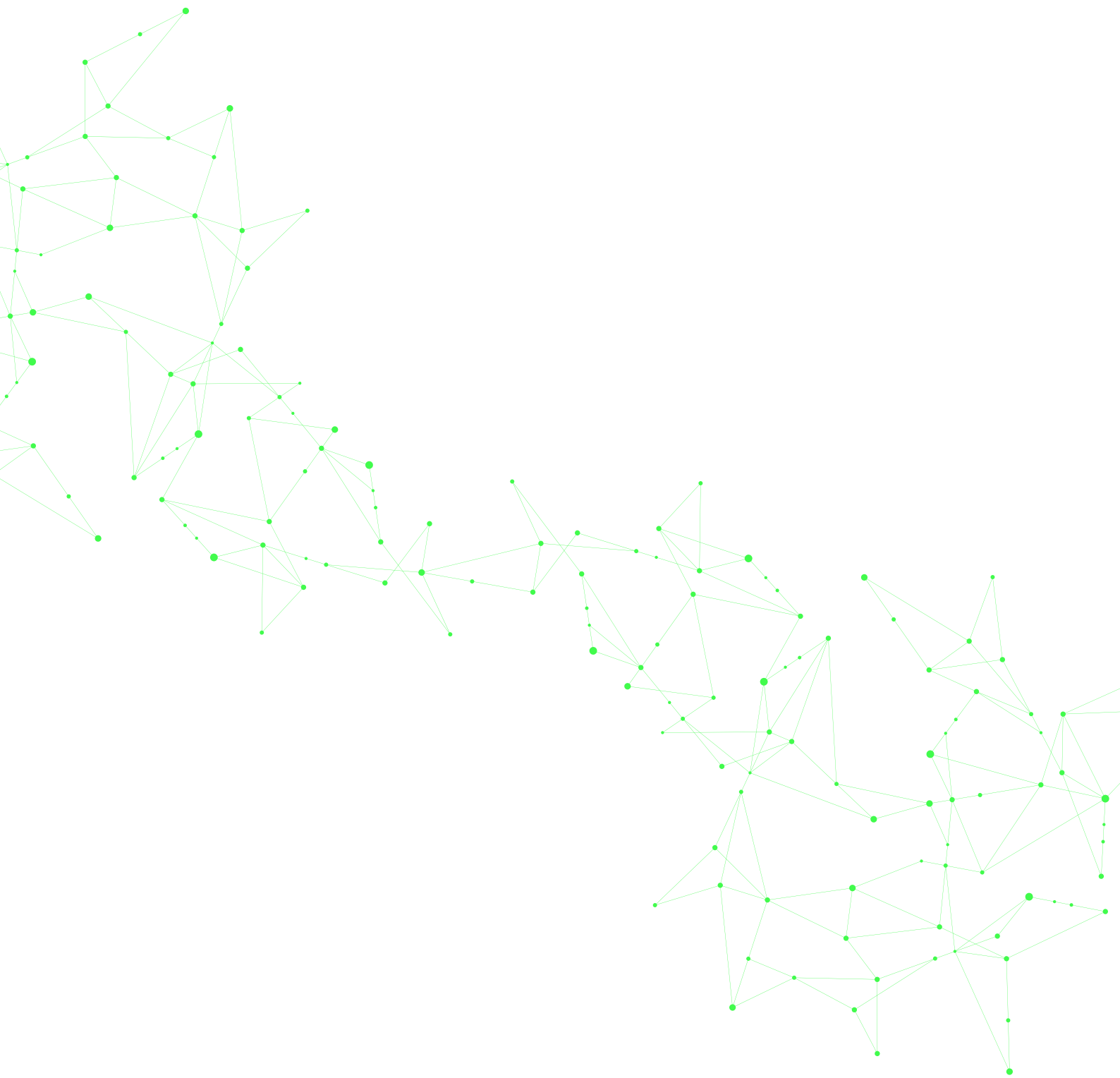
Jaarcijfers SDR NL*		2020 Resultaat	2021 Resultaat
in 1000 €			
Inkomsten	Bedrijven contributie	475	475
	Provincie Zeeland	236	200
	Impuls Zeeland	50	50
	North Sea Port	60	30
	Extra Subsidies	12	0
	Inkomsten totaal	833	755
Kosten	Business Development	212	337
	Growth Program	53	0
	Programma Management	191	176
	Support	14	4
	Public/Regulatory Affairs	100	108
	Communications	85	94
Kosten totaal	655	719	
Resultaat		178	36
Reserves	Begin	109	287
	Resultaat	178	36
	Eind	287	323

* Exclusief bijdragen voor specifieke projecten

De leden van SDR Nederland

**smart delta
resources**

Smart Delta Resources
Edisonweg 47 D1
4382 NV Vlissingen
+31 118 724 900
info@smartdeltaresources.nl

smartdeltaresources.nl

—Together for a
future proof industry